

Michael Donkervoort uit Veghel crashte op 31 augustus 2006 met zijn F-16 in Afghanistan. 14 jaar later, op 31 augustus jl, werd een viaduct over de A50 in zijn woonplaats naar hem vernoemd. Tom Krist en Kevin van de Rijdt kwamen ook beiden niet thuis van een missie in Afghanistan. De eerste in juli 2007, de tweede in september 2009. Tom, inwoner van Berkel-Enschot, liet het leven nadat hij ernstig gewond was geraakt bij een aanslag op een bazaar. Hij stierf na overgebracht te zijn naar Nederland in het Centraal Militair Hospitaal in Utrecht. Hij werd 24 jaar. Tilburger Kevin is de eerste Nederlandse commando die sneuvelde sinds de Indonesische onafhankelijkheidsstrijd. Hij werd op 26-jarige leeftijd dodelijk getroffen toen de kleine patrouille waarvan hij deel uitmaakte in een hinderlaag liep. Zijn kameraden wisten zijn lichaam uit de gevechtszone te halen, want je laat niemand achter, nooit. Dit was één van de acties waarvoor Gijs Tuinman later zou worden onderscheiden met de Militaire Willemsorde. Dit jaar werden twee viaducten in de gemeente Tilburg vernoemd naar Tom en Kevin. Zij waren niet de enige Brabanders die de hoogste prijs betaalden in missies. De lijst is lang.

In een wereld waarvan wij hopen dat deze beheersbaar is, worden we vaak ruw gewekt door de realiteit. Een virus laat zien hoe weinig controle we eigenlijk hebben over ons leven. En dat komt niet alleen door domme pech, maar ook door krachten die ons leven instabiel willen maken. De veranderingen in het klimaat, de schaarste aan water en grondstoffen, maar ook het toenemende aantal machthebbers die niet democratisch zijn gekozen of de waarden die hierbij horen met voeten treden zijn aan onze horizon zichtbaar. Herdenken is daarom belangrijk. Niet alleen om degenen te eren die offers hebben gebracht voor onze vrijheid, maar ook om ervan te leren. Maar dat is nog te weinig.

Herdenken en leren maakt iedere ceremonie tot een formele handeling als het ons ook niet tot actie aanzet. Vrijheid is ook een werkwoord. Vrijheid wordt iedere dag verzwakt of versterkt door de keuzes die wij allen maken. Grijpen wij in bij openbaar geweld, of maken we een selfie? Accepteren we schelden langs de lijn, of stoppen we met voetballen als mensen worden gekrenkt of gekwetst? Of nog verder denkend: blijven we hangen in oude vijandbeelden, of durven we te verzoenen, te vergeven zonder te vergeten? Omdat een toekomst altijd samen wordt gemaakt.

Als militair heb ik gezien wat het kwaad kan aanrichten en hoe haat volkomen onverwacht en onbegrensd de kop kan opsteken. Daar moeten we op voorbereid zijn. Niet alleen de krijgsmacht, maar ook de maatschappij. Wij allemaal hebben de plicht om te voorkomen dat de offers van Michael Donkervoort, Tom Krist en Kevin van de Rijdt niet vergeefs zijn geweest. Door hen te herdenken, maar ook door in hun geest te handelen. Het goede doen, als wij daarvoor de kans krijgen of daartoe worden geroepen. Hoe onlogisch, beangstigend of gevaarlijk dit soms is.